SỐ 1057 NĂM THỨ MƯỜI MỘT MỖI SỐ 0$04 丁丑年 四月初四日 NGÀY THỨ NĂM 13 MAI 1937

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm 5$00	[illegible]
Sáu tháng 2.50	[illegible]
Ba tháng 1.50	[illegible]

Thư báo phải trả tiền trước. Thư và ngân phiếu gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai cần quảng-cáo, viết riêng sẽ thương lượng trước.

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Mỗi tuần xuất-bản bốn kỳ: thứ BA, thứ NĂM và thứ BẢY

BẢN-QUÁN [illegible] đường Đông-Ba, Huế
Giây-thép nói: [illegible]
Giây thép: TIENDAN HUE

Chia cân thì không nghèo.
(Khổng-Tử)

CÙNG LÀ VẤN-ĐỀ

CHIA THUỘC-ĐỊA

ĐẤT TRÊN HOÀN-CẦU VỚI CÁC NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI

Gần đây cái tiếng «đòi chia thuộc địa» cùng dòm dỏi thuộc địa, thường nghe lao xao trên mặt báo, nhứt là phái phát xít thở chủ nghĩa xâm lược như Đức, Ý, Nhật, mài gươm chùi súng, ngày đêm lo trù hoạch và tấn hành cái chánh sách cướp dựt thuộc địa của nước khác đã tiên chiếm.

Nếu theo lẻ công bình thì trên mặt trái đất nầy, trừ những đất hoang chưa khai khẩn chưa có người ở ra, phàm đất đã khai phát ở được, đem so với số người mà chia cho quân bình, như vậy mới là công bình nhân đạo. Bằng như mạnh ai nấy chiếm thì cái tình trạng bất quân như ngày nay không khi nào hết, mà mối ganh ghét dành xé cứ diễn ra luôn luôn, trừ ra quả địa cầu đến ngày tận số mới kết liễu.

Tạp chí «Thế giới điển tín» ở Nữu ước gần đây có phát biểu một bản thống kê đáng khiến cho người đời chú ý. Theo bản thống kê ấy thì trên mặt địa cầu hiện nay, những đất mà loài người sanh tụ mà sống được, có 57.000.000 giặm vuông, có 6 nước chiếm đến 3/4, còn trên 60 nước khác chỉ có 1/4 chia nhau chen chúc mà sống.

Thiệt địa số lượng của 6 nước ấy theo thứ tự như dưới:

1) Nước Anh — 13 172.000 giặm vuông 1/4).

2) Tô Nga — 8.144.000 giặm vuông 1/7).

3) Pháp — 5.000.000 giặm vuông (1/11).

4) Trung hoa — 4 250.000 giặm vuông (1/13).

5) Ba Tây (1) — 3.000.000 giặm vuông (1/15).

6) Mỹ — chiếm gần bằng Ba Tây.

Xem bản thống kê trên, thấy rõ tình trạng bất quân là thế nào! Huống những nước kể trên, 6 nước nhiều đất kia cố nhiên, đến 60 nước đất ít đó cũng là kể những nước có chủ quyền lãnh thổ, chớ những nước đã vào phạm vi thuộc địa một nước khác, có lẽ không đếm xỉa đến, như Ấn độ thuộc Anh, Triều tiên thuộc Nhật, cùng những nước mang số phận ấy v. v. thì như người Gio thái có người mà không đất sống kia!

Một đều nên chú ý là theo bản thống kê trên mà so sánh thì hiện thời đây, đất của 60 nước, chỉ bằng đất lảnh thổ một nước Anh, mà như truy nguyên ra, bản thân hay cội gốc người Anh, trước kia chỉ vài hòn đảo con con, nào có lớn lao gì. Ấy vậy mà nhờ sức dân tộc bành trướng, mở rộng thế lực đến chiếm 1/4 đất thế giới. Đó đủ chứng rằng sức mạnh của dân tộc, không cần là nước lớn, không trách gì mấy chú dân ở ba đảo Phù tang, ôm mối giả tâm làm chủ nhân ông miền Thái bình dương nầy.

Theo con đường tấn hóa của nhân loại, lại nhờ sức mạnh của khoa học giúp vào, có lẽ mấy nước kể trên — cả 6 nước lớn và 60 nước nhỏ — dần dần rồi dồn lại, dồn mải cho đến ngày chỉ còn đôi ba nước, rồi sau cùng chỉ còn một nước là nước «nhân loại», mà bao nhiêu bờ quốc giới tiêu diệt và cáo bằng đi cả. Ngày ấy tức là ngày nhân loại đại đồng. Chỉ tiếc cái ngày ấy còn xa chưa thực hiện ngay được, mà cái bờ quốc giới còn, thì nạn chiến tranh không bao giờ thôi, mà hòa bình chỉ là giấc mộng!

X. T. T.

(1) Bắc-Mỹ nước lớn ở Nam Mỹ.

CHUYỆN ĐỜI

Một cách chia việc

Ta thường nghe nói có bọc giấy giả. Ta phải khen cái bọn dễ làm được bọc giấy giả, vì chẳng bắt chước y cả tờ bọc thiệt, từ cái con số, các hình vẽ, cho đến bọc nhiều chữ tỉ mỉ cũng đồng hết. Nếu ta không phải một người rành thì dễ mà lầm quá.

Nhưng đáng phục nhất là khi mấy tay thợ làm bọc giả kia đương chăm chỉ mà rập cái luật ở trên tờ bọc:

«Khoản 139 cấm Hình luật phạt tội khổ sai những ai làm giả hoặc sửa đổi các giấy bọc được phép phát hành».

Ai lại không biết cái nghề làm bọc giả là nguy hiểm, hễ bị phát giác ra là nằm nhà đá ăn cơm vắt ngay. Nhưng biết là biết vậy đó, chớ cái khi cầm cụi làm bọc giả, thì trí nghĩ của mấy anh thợ kia đương cơ vẫn ở chuyện lần đài xa cộ gì gì đâu, chớ đâu có nghĩ mất đến chuyện tội tù. Có thể mới có đủ can đảm và nghị lực mà làm cho đến đạt mục đích chớ. Nay các tay thợ bọc giả kia lại lụm cụm khắc mấy chữ của luật buộc tội cho mình mà vẫn có can đảm làm đến càng thì cũng cừ thiệt.

Có người bảo rằng cái luật ấy bằng Pháp văn, có lẽ bọn họ giao phần việc khắc cái ấy cho một anh thợ không biết chữ Pháp, đánh cứ cọt theo trên tờ bọc thiệt mà rập y, chớ không cần biết nghĩa làm gì. Cũng có lẽ như vậy thật. Hằng nào ta thấy nhiều ông quan ta ở ở luật lệ quá, đưa tay ra lấy của hối lộ của dân cũng đi ngoi, nên các ngài bèn để phần việc ấy cho các bà lớn.

Cũng là một cách chia việc chớ sao.

Lạc-nhân

Giấy lên giá! Vật liệu nhà in lên giá! đời sống tờ báo càng cay chua!

Bạn đọc đã yêu mến TIẾNG-DÂN, xin đừng quên nghĩa vụ của người đọc báo. — TIẾNG DÂN —

THẾ GIỚI THỜI ĐÀM

TIẾT «HÀNG-KHÔNG» Ở TÔ-NGA

«Nga-Nhật xung đột» ở miền Á đông, «Nga-Đức đối lập» ở mặt Âu-châu, thế là nước Nga đứng chẹt vào giữa mà phía đông phía tây đều có nước cừu địch lại chính là nước võ lực hùng cường đương thừa hành chủ nghĩa xâm lược.

Tuy vậy, trên trường quốc tế, Nga không phải là cô lập vì Nga đã cho chưn trong hội Quốc-liên mà thế lực càng vững là từ có cuộc «Nga Pháp hiệp định» vì Pháp với Anh là hai nước quan yếu nhứt ở Âu-châu.

Cuộc «Nga Pháp hiệp định», ai cũng biết là chú trọng về đối Đức. Nước Đức có tiếng «lục quân hùng cường song cuộc chiến tranh sau nầy, không quân lại quan trọng hơn lục quân mà không quân hiện thời thì Nga đã khoách trương hơn Đức nhiều. Xem «tiết hàng không» ở Nga ngày 8-8-36 vừa qua.

Vì khoách trương không quân, Tô-Nga dùng ngày 18-8 làm ngày «hàng không tiết».

Nguyên Tô-Nga về «kế hoạch 5 năm» năm thứ nhứt, toàn trong nước không biết công nghiệp hàng không là gì, song cuối năm kế hoạch lần thứ nhứt hoàn thành (1932) thì công nghiệp hàng không đã phát đạt nhiều.

Ngày «tiết hàng không» ấy, cuộc biểu diễn rất to lớn, toàn nước Nga đều hoan nghênh không cần phải thuật lại, đây chỉ nói sự phát triển về nghề hàng không:

Thuyền lộ hàng không ở Nga năm 1929 chỉ có 15.400 công lý mà năm 1936 nay đã có 95 100 công lý. Theo bản thống kê đường giao thông toàn Nga, đường tàu thủy có 98 000 công lý, đường sắt có 84.900 công lý, nay đường hàng không đi theo kịp số ấy mà còn hơn lên.

Hàng không thuyền chia ra 3 đường:

1) Thuyền Mạc-tư-khoa — Hải-sâm-ấy, đường nầy rất dài.

2) Mạc-tư-khoa — Tiflis, đường nầy làm trung tâm cho công nông trong nước.

3) Mạc-tư-khoa—Tashkent, đường nầy cần thông giải Trung-ương Á-tế-Á. Ngoài 3 thuyền ấy, còn chi nhánh không kể hết, đáng chú ý là Bắc-cực hàng không đội tổ chức, về phương diện Bắc-cực có 11 thuyền.

Sự nghiệp hàng không ở Tô-Nga lấy năm 1935 làm đơn vị thì trong năm ấy đối với thế giới, tàu bay chở hàng chiếm ngôi thứ 1, chở Bưu kiện chiếm thứ 2, chở khách chiếm ngôi thứ 4.

Công dụng hàng không

Sự nghiệp hàng không, ngoài quốc sự và giao thông là việc trọng yếu ra, lại đáng về công việc vệ nông, vệ sanh, truyền truyền văn hóa và nghiên cứu khoa học v. v. Phương diện *nông nghiệp* thì tàu bay có thể thả các [illegible] từ độc thì dễ

(Xem qua trang 4 cột 1)

Hai điều yêu cầu của chị em hàng tâm chợ Vinh:

1) Đổi ngày chủ thuế chợ B. để tránh khỏi những sự chuồi bời tấn nhiễu!

2) Xin để thuế chợ như cũ đừng tăng thêm!

VINH. — Một thanh niên lái M. B làm chủ thuế chợ ở Vinh, thường hay chọc mảng khách hàng buôn bán.

Bắt đầu từ tháng Mai nầy, chẳng biết vì cớ gì mà thu thuế chợ tăng đến 50%. Hàng chợ bán không chạy, nên ai nấy đều kêu van xin giảm; càng xin, B. lại trả lời thêm những câu chuồi rẩy trên. Bắt đắc dĩ, hồi 2 giờ rưỡi chiều 4 Mai, tất cả 55 chị em hàng tấm bỏ chợ làm đơn kêu quan Công sứ can thiệp. Hôm ấy vì quan Công sứ Je[illegible] đi vắng, cuộc hài thị phải hoãn đến 3 ngày.

Đến 9 giờ sáng hôm 7 Mai, tất cả đến hơn 70 chị em lại kéo đoàn lên tòa Sứ để một là đưa kể hết sự tàn tệ của M. B đối với chị em ở chợ, và yêu cầu 2 đều trên.

Đọc xong lá đơn, quan Công sứ liền cho gọi M. B đến bảo giấy ban cho một bài bọc:

«Về việc các bà xin đổi ngày chủ thuế chợ B. thì tôi không đã quyền, vì do ở tòa Khâm. Tôi cho phép các bà từ rày về sau hễ có bị chuồi rẩy vô lễ như thế nữa thì các bà cứ lột áo! Còn thuế chợ thì tôi cho xếp theo như cũ, không phải tăng thêm nữa».

Nói xong hai điều trên, quan Công sứ lại nói tiếp: «Nó chuồi các bà, sao các bà không hỏi nó thứ ai đẻ nó ra?! Nó ở nhà trường ở đâu?!»

(M. B. cha Tây mẹ Annam đã ở bên nầy, nay đã ngoài 30 tuổi).

Quan Công sứ vừa giới lời, thì M. B. cũng đưa tay lự chỉ vào mặt mình tuyên thệ với các bà như vầy:

«Từ rày về sau hễ thấy tôi mở miệng ra nói các bà nữa thì xin các bà cứ tát vào cái mặt nầy!» (vừa nói vừa chỉ vào mặt mình).

Các bà rất được hả lòng vui vẻ. Lúc ấy có mấy bà nhà giàu, cổ và tay đầy những vòng vàng, mà lúc nầy còn sự sợ hãi ở sau lưng chị em bạn nghèo, bèn hối chạy lên đứng gần mấy chị ấy bị xoàng trong đám sắt đầu, đặng xem quan Công sứ. Thấy vậy, quan Công sứ vừa cười vừa nói: «Té ra có cả mấy bà nhà đại phú nữa?». Giàu có vòng vàng nhiều như vậy thì các bà xin giảm thuế làm gì nữa!».

Chỉ có trong nửa giờ đồng hồ, quan Công sứ hòa giải êm thấm. Ai nấy đều vui vẻ bàn luận về một cách mãn nguyện.

Ước gì cuộc rầy rà nào cũng được người xử mau lẹ như thế thì hay.

Phóng viên

TIN THẾ-GIỚI

Bên Tây-ban-nha đảng-viên vô-chính-phủ nổi loạn ở Barcelone — 400 người chết, 1.000 người bị thương — Khinh-khí-cầu Zeppelin thọ nạn: 36 người chết

ĐẢNG VÔ CHÁNH PHỦ KHÔNG MUỐN CÓ CƠ QUAN CHỈ HUY DUY NHỨT

Barcelone, 5 5 — Nhiều cuộc xung đột rất hệ trọng làm cho bọn mấy trăm người bị chết đã xảy ra ở Barcelone. Nguyên do tưởng như là tại chánh phủ Valence muốn tổ chức một cơ quan chỉ huy duy nhứt do một đại tướng coi và cải thi giới các phần tử vượt ra ngoài sự kiểm soát của chánh phủ. Bên vô chánh phủ do liên đoàn vô chánh phủ chủ trương bèn chiếm các khu chung quanh thành phố, đặt súng liền thanh ở các nơi yếu địa chung quanh. Bên chánh phủ vẫn bên lượn quấn đánh nhau rất dữ. Phe xã hội đảng bị nhiễu phá.

NHỮNG ĐỐNG THẦY NGƯỜI!

Perpignan, 6 5 — Các tin vô tuyến điện cho hay rằng cuộc quyết chiến Barcelone đã có 400 người và 1 000 người bị thương.

Những tin tức ở Barcelone rất ít oi, cho hay rằng cuộc xung đột vẫn tiến hành trong buổi chiều hôm qua. Người ta cũng rằng cuộc khởi loạn nầy đã sắp đặt từ trước và phái vô chánh phủ với phái quá khích có mưu nắm khí giới.

Ông Sole Ủy viên ở bàn Tư pháp chánh phủ làm thời mới cử hôm qua, thì nay có ông V della lên thay. Ông nầy đảng người ở Tổng liên đoàn Lao động.

Nhiều người đã được mục kích tại một nhà thương những đống thầy người với những đống người bị thương.

KÊU GÀO ĐÌNH VIỆC TƯƠNG TÀN

Đảng xã hội hiệp nhứt, Tổng liên đoàn Lao động, và Liên đoàn quốc gia lao động ở Barcelone đã phát những lời kêu gọi đưa đến khuyên bao nhiêu lao động phải hợp nhau lại để tránh chỉ cuộc nội chiến vô ích làm lợi cho phái phát xít là kẻ thù chung.

SỰ CHỞ NGƯỜI RA KHỎI THÀNH BILBAO

Bordeaux, 6 5 — Nhiều chiếc tàu chở đang người ra khỏi Bilbao cả đàn bà, con nít, ông già đã đến các hải khẩu Pháp Pauillac, Verdun, Biarritz La Pallice. Sau một cuộc khám xét vệ sinh ở gần các cuộc Tây Nam, họ lại đi lên. Có các tàu trận Pháp và Anh đi kèm theo các tàu trên.

BỌN VÔ CHÁNH PHỦ CHIẾM CHÍNH QUYỀN CHĂNG?

Cerbère, 7 5 — Tay vô tuyến điện cho hay rằng tình hình gần được yên tịnh nhưng ở biên giới lại đưa về nhiều tin rất quan trọng: Bọn vô chánh phủ không chịu thất nhượng các chỗ đã chiếm cứ mà hôm qua vẫn còn tiến hành công phá, cuộc phiến loạn nầy đã tràn khắp Catalogne. Ở Figueras, La Vanguardia, Gerone bọn vô chánh phủ đã chiếm cả quyền hành tại thị sảnh. Có tin ở Perpignan cho hay rằng bọn vô chánh phủ hiện thống trị và nó gửi cho chánh phủ một tối hậu thư, họ buộc phải giải tán binh trang không thì họ sẽ dùng đến vũ lực buộc cần thì dùng đến hơi ngạt.

QUÂN SỰ.

Hendaye 6 5 — Bên chánh phủ cho hay rằng ở mặt trận Guipuzcoa, nói Azcoitia đã bị lấy. Ở khu Nam quân Chánh phủ đã phá nhà máy điện cho điện vào thành Tolède. Phóng viên *Havas* ở Durango nói rằng quân quốc gia đương sửa lại các cầu bị phá và hiện nay đã đến trước Bilbao.

CHIẾC KHINH KHÍ CẦU ZEPPELIN BỊ CHÁY: 36 NGƯỜI CHẾT

Lakehurst, 7 5 — Chính ngày 6 tiếm chu niên cuộc hay đến liền mà chiếc khinh khí cầu Zeppelin bị cháy ở tại trường bay Lakehurst. Trên chiếc Zeppelin có 97 người. Chiếc nầy trước kia vẫn tên là *Hindenburg*, qua năm 1936 mới đổi là Zeppelin. đã đi được 36 chuyến cộng được 306 500 cây số trong 2.744 giờ bay. Cái cho chứa khinh khí được 200 000 thước khối, có 4 động cơ, mỗi cái mạnh 100 mã lực. Bay thường tốc độ được 150 cây số mỗi giờ.

Cái nạn chiếc Zeppelin làm cho 36 người chết; có ba người mất tích. Bệnh tinh quan bà Lehmann không còn hy vọng gì cứu khỏi.

New-york, 8 - 5. — Quan bà Lehmann đã chết.

Vụ trộm to đã tìm ra đủ số bạc 17.000$00

HUẾ — Vụ trộm 17,000$00 của quan Thượng Quyền bị mất đêm 7 Mai, đã đăng số trước, nay được tin thêm:

Sau khi quan Thượng giao tờ Lưu-Hiện cho nhà chuyên trách, thì sở Liêm phòng phủ Thừa thiên, sở Cảnh sát đều phái người đến canh phòng riết chung quanh dinh quan Thượng ở và dò xét mạnh mối.

Ngày sáng hôm sau 8 Mai, có tìm thấy cái phong bì đựng mà quan Thượng đã đựng số bạc kia bỏ lại ở tại bên nhà xe.

Từ đó cuộc điều tra tiến hành riết, lại tìm thấy có đến đất mới gần chỗ quăng cái bì kia; cho đào lên, khi đào xuống chừng 5 tấc đất, lại lấy số 2 cái lon sữa bò bột, lấy lên mở ra xem thấy đựng 6.000$00.

Liền đó cho giải tên Lưu-Hiện về, để hỏi nó thì nó nói số bạc 11 000$00 nữa, nó để đâu, Hiện y cứ một mực khai không hay, không biết.

Mặc dầu Lưu-Hiện không nhận, song nhà chức trách vẫn nghi ngờ đó, và cho đào lên tìm chung quanh đó để tìm. Khi đào xa ra một đoạn nữa, lại được một cái hộp gắn bằng lớn đựng, đem lên mở ra đếm đủ số 11 000$00.

Thế là số bạc 17.000$00 đã tìm được đủ cả. Thế phạm vẫn chưa biết định là ai, song xem cái lối đào cái hố trên, thì không phải là tay dại bợm.

P. V.

Sách và báo cấm

Nghị định bộ Lại ngày 4 Mai, cấm lưu hành, phát mãi và tàng trữ trong địa hạt Trung-kỳ tờ tuần báo «Miền Nam» xuất bản ở Saigon, và quyển sách nhan đề «Réponse à André Gide» của M. Ferdinand Grenier soạn.

MỘT TIẾNG KÊU CHUNG

Mất mùa vì hạn! đói đến nơi!

Hùa sức với con ma khủng hoảng, bác trời già năm nay lại cay nghiệt chơi ngẫu, cầm tù ông thần mưa trong ngục tối, hay đày đi biệt xứ đâu trên hỏa-tinh kim-tinh mà suốt từ tháng 11 năm ngoái lại đây, từ Thanh hóa đến Bình thuận (không rõ Nam Bắc ra sao), bạn luôn mấy tháng, tha hồ nhân dân kêu van và nhiều nơi cầu đảo mà không được chộ mưa nào.

Từ mấy tháng nay, bản báo nhận được những bài kêu về cái nạn hạn hán kể tiếp gởi đến. Bài nào cũng như bài nào, nào lúa không trổ được, mùa màng mất mát, nào ngô đậu hoa màu gì gì cũng kém cỏi, đến nước uống cũng cay chua. Tội nghiệp nhiều nơi có cấy mà không gặt, mà những nơi có gặt 10 phần cũng không được 4, 5 phần. Hiện kỳ thuế gấp đến, nhân dân nhao nhao, phần lo đói không gì nuôi sống, phần lo chạy không ra bạc nộp thuế! (trừ một ít nơi có mi, bắp, đậu... đầu bán không được như trước nhưng còn dễ chịu).

Đứng trước tình cảnh ấy mong chánh phủ hạ lệnh cho các quan địa phương khám xét tình hình, trừ nơi nào hơi thơ thái không ngay khuấy làm thì không nói làm gì, còn nơi nào khuấn tăng kiệt quệ thì liệu phương cứu giúp, nhứt là châm chước mùa thuế, hoặc cho nộp nhiều lần, hoặc hoãn lại mùa tháng mười. Nhân dân đương trông ngóng như thế. Mong chánh phủ xét cho.

TIẾNG-DÂN

T. B. Bản báo tiếp được nhiều bài nói cái nạn hạn nầy, xin nói chung vào bài trên, không thể đăng riêng từng bài được.

https://tieulun.hopto.org

Một cuốn sách dự đoán tiên tri việc thế giới rất xưa. Viết từ năm 1790

Ở xứ ta thường nghe những lời sấm hết của ông trạng Trình, người ta đã cho là tài, ông trạng Trình chỉ nói một đôi việc ở nước Nam ta, còn kim các nhà tiên tri ở Âu Mỹ, đoán đến việc cả thế giới mà ta thường thấy đăng ở các báo Âu tây. Vẫn biết mà tin lẽ sự nhầm, song những việc họ dự đoán có nhiều việc không sai xa mấy, có lẽ họ có bí thuật huyền diệu gì chăng? Các nhà dự đoán tiên tri ngày nay chỉ nói được việc trong một vài năm, chưa bằng cuốn sách dự đoán tiên tri tới thuật sau đây, viết từ năm 1790, nghĩa là đến nay đã gần 150 năm, mà trong thời gian ấy những việc hệ trọng xảy ra ở thế giới, tuy có việc sai mà có nhiều việc nói đúng, lời dự đoán trong cuốn ấy lại nói đến việc từ nay đến năm 2000 nữa kia.

Cuốn sách ấy hiện giờ ở thư viện thành Vienne, kinh đô nước Áo, của một tay thầy tu nước Ba-lan viết, dự đoán những việc từ năm 1790 đến năm 2000, giấy đã vàng, chữ đã hơi mờ. Người xuất bản không nói tên thiệt, chỉ nói nhân khi đi chơi, trời tối, anh ta đi lạc vào khu rừng, ở làng Riga de Salen nước Ba-lan, anh ta vào nhà một vị thầy tu ở giữa rừng xin cho nghỉ chân, vì câu chuyện hàn huyên vị thầy tu bàn đến việc chánh trị thế giới dự đoán một đôi chuyện, sau cách ít lâu anh ta trở lại chỗ đó, rồi vị thầy tu ấy đem cho anh ta quyển sách kia, đem tới nhà in Franz Lina ở Lipzig xuất bản.

Cuốn sách ấy nói nhiều việc đúng như năm 1793 vua Pháp bị xử tử hình, mấy đoạn đầu đài «Guillotine» xuất thế. Việc vua Nã-phá-Luân bị thất bại. Năm 1889 Âu châu bị bệnh dịch hạch (peste) chết rất nhiều, và bệnh grippe giết hai dân chúng năm 1918 v. v. mấy việc ấy rất đúng và còn nhiều việc khác nữa không thể kể hết ra đây được, song cũng có việc sai.

Những việc đã qua không cần nói nhiều, duy có việc sẽ đến, nhất là trận đại chiến năm 1938 tới đây là đáng chú ý. Nhà tiên tri ấy cho là bắt đầu thế kỷ 20, là đoạn cuối cùng của thế giới (fin du monde), từ năm 1900 về sau, trật tự bắt đầu rối loạn, nhiều vị hoàng tử nổi lên chống lại các vị vua, dân chúng chống lại chánh phủ, con cái không vâng lời cha mẹ, kẻ bề trên. — rồi đến năm 1938 trận đại chiến, các cơ quan của các quốc gia đều bị đổ sụp cả, bao nhiêu những lâu đài thành phố ngày ngày hóa ra mơ màng vỡ, bao nhiêu cuộc của dân, bề thảm đều bày ra trước mắt, đến năm 1936, mới có cuộc hòa bình. Đoạn này có lẽ nhà sư đoán sai nên không nói đến trận đại chiến năm 1914-18. Rồi có nhiều cuộc nhựt nguyệt thực rất to lớn, sao chổi hiện ra, tại to, bão lớn nhiều, năm 1996, Địa châu rất to, làm sụp chìm mất bán đảo Ibérique (presqu'île ibérique). Tây-ban-nha.

Qua năm 2000, có nhiều sao chổi đụng quả địa cầu, nhật quả địa cầu đều phát lửa cháy, thế là quả địa cầu tiêu diệt đúng 6000 năm.

Chẳng biết lời tiên tri sau nầy có thiệt không? nếu có thể mới tiêu diệt hẳn cái xã hội đã đổi, độc ác nầy đi, mà lập lại cái xã hội khác, nhân loại mới được hưởng hạnh phúc chăng?

Chỉ còn có 63 năm nữa, ai sống lâu sẽ chờ xem. T. S.

Hội chợ Faifoo

Ngày 23 Mai tới đây, Hội chợ Faifoo sẽ khai mạc, mở luôn 4 ngày, đến chiều 26 Mai.

Hội chợ năm nay có nhiều trò vui mới lạ, lại cũng là một nhịp để khách du lịch đi xem thắng cảnh Quảng-nam là khác.

Thành phố Faifoo, nhờ hội chợ hằng năm, may có sống lại khỏi tiêu điều chăng?

Một tin lạ

Hitler vừa đánh điện tín sang Đông-Dương đặt commande ở hiệu

Tân - Hưng

8 bis, phố Hàng Gai — HANOI

5.000 cái mũ Marque Tricolore và Eléphant để phát cho đội quân phi-cơ dùng, cho được đặc sắc hơn các nước.

Hiệu PHÚC-THỊNH, 143 Rue Paul Bert HUẾ có đứng làm Đại-lý bán thứ mũ ấy và có bán đủ các thứ hàng tạp hóa, ngoại quốc, giá hạ.

VIỆC TRONG NƯỚC

VINH

Thợ Trạch sẽ được vào làm tại sở Lục-lộ

Trong số 1053 ra ngày 4 Mai, Tiếng-dân đã thuật rõ việc anh thợ mộc Trạch ở Sa section tại nhà máy Trường-thi bị quan Chánh đuổi ra khỏi sưởng.

Thương cho anh thợ đương làm việc mà bị đuổi quan Công-sứ Jeannin liền can thiệp giúm cho thợ Trạch khỏi bị vào cảnh thất nghiệp.

Hiện thợ Trạch được làm việc, song phải chỉ đi sở khác.

Nghe đâu quan Công-sứ sẽ ghép cho thợ Trạch vào làm tại sở Lục-lộ Vinh.

P. V.

HÀ - TĨNH

Kẻ ăn cắp người bị đòn oan

Ông chủ đồn Kiểm-lâm Linh-cảm thuộc phủ Đức-thọ là M. R. có mất hai cây lọc Lào, hàng mới mua ở Thakhek đem về. Ông ta bắt tên coolie Ba gọn hỏi và đánh, nó khai bậy cho tên thợ may Vũ Trọng-Hiền ở gần đấy, có rất nhà y mà không có gì.

Cách mấy hôm thì thấy vợ tên Mai-trọng-Hợi đem ba thước lụa vào trình ông Kiểm-lâm rằng thì ta đã mua được của tên pay tài xế ông Kiểm-lâm là Ngô-đa-văn-Phượng.

Việc nầy ra tòa, mong thần công lý sẽ giở mực thẳng bằng, đừng thiên vị kẻ lạm quyền.

Dân nguyện

Rỏ thú vật

Trên hạn cư gây vô mối ở mấy tỉnh phía bắc Trung-kỳ, tổng Phú-lưu thuộc huyện Can-lộc cũng ở dưới cái oai ghê gớm của thần ấy.

Mặc kệ ai tin ngưỡng khoa học, các ông tổng lý cứ nhóm bàn việc đảo vũ!

Làng Phú-lưu thượng, cũng như các làng khác trong tổng, cất đầu đi khiêng kiệu vào cờ, rước thần lên, chỗ tập trung để làm lễ đảo vũ. Ba ngày xong lễ, dân lại rước thần về đình!

Ở dưới ánh nắng mặt trời chiếu xuống như lửa đốt, bọn phu rước phải kéo trên con đường mấy cây số, lại phải vác cờ khiêng kiệu, mặt đầu nhỏ lẽ, đáng lẽ được lời an ủi của ông lãng, để đến khi rước thần về đình rồi, dân phu rước lại được xem thấy phó Đăng đi ở tuồng thú vật.

Trên chiếc bục cao, thấy phó Đăng mặt đỏ gay, đầy sắc rượu, rang đôi hàng mắt, lên tiếng sát: «Thằng Quạnh! mầy khi nầy không chịu gánh trống sao! Lâu nay mầy đồng tình với bọn dân đi kiện tao, hòng làm tao mất chức! tao đâu! cho nó ít chục roi biết tay, để nó đi kiện». Thế là tên Quạnh bị một trận đòn ta lắt!

Mà chẳng những việc nầy, có lẽ trong làng còn nhiều chuyện rắc rối về sau nữa, vì phó Đăng còn hăm «trị» những thằng dân đi kiện cùng các ông lãng mấy lần nay cũng theo đến.

Người thấy phó Đăng có tạm bề cam thanh, bị đến kiện, nên thế ngươn thú vật đó. Thà với tên dân chăng!

Thấy

QUẢNG - BÌNH

Câu chuyện «mất tệ lắt hào»

Chuyện nầy ở làng Cao-lao hạ, huyện Bố-trạch, do hào dân làng ấy gởi lại (có thư cho nhà báo ký tên rõ ràng, đăng số 1649 ra ngày 24-4-37. Nay được hai cô ông Lưu-trọng-Đi, (lý trưởng làng ấy) như khoản quản cấp thì nói vì hoàn cải điền thổ phải ruộng người chết thì cho người bà con người ấy ăn, tiền thông thì chi vào việc cầy bừa, và hiện số còn giữ lại.

Sai ý nói việc ông làm đều phải cả, mà lời bậu kia là thì ghét Ông lại nói những sự thật mà ông đã làm trong làng mới là những câu chiếu tuyết cho ông một cách hung hãn. Vậy rất trăng ông giang làm sự thật hơn là cái trên mặt báo.

T. D.

(Xem qua trang 3 cột 2)

Buôn bán

Chỉ nên buôn các thứ hàng đã có tiếng nhiều và chắc chắn bán chạy.

NHƯ:

DẦU KHUYNH - DIỆP

KẸO KHUYNH - DIỆP

DẦU BA-CÔ

KÍ-NINH NHÀ - NƯỚC

KEM VÀ PHẤN TOKALON

THUỐC ĐÁNH RĂNG ROSÉMAIL

CÁC THỨ THUỐC HIỆU NHÀNH-MAI V.V...

Mua buôn, làm đại-lý, hỏi tại:

HIỆU **VIỄN - ĐỆ**

Ở Bến-Ngự HUẾ

Vài chuyện lạ

Một bà không biết chữ mà vẫn được làm nghị viên

Trình độ phụ nữ Thổ-nhĩ-Kỳ tấn tới chóng lắm. Tại nghị viện Ankara hiện giờ có 17 bà nghị; trong có 16 người thuộc về phái thượng lưu và có học thức cả, duy một bà nhờ Khai-mạc-Nhĩ đem lên ghế ấy, mời lạ!

Bà nầy người nhà quê dốt, mạnh khoẻ, dốt nát, có 5 con, nhưng mà tánh tình hòa nhã và có nghị lực không ai bì. Ban đầu bà được làm xã trưởng trong làng bà, qui mô sắp đặt về cách cai trị của bà nhiều người tán tụng, đến Khai - mạc-Nhĩ có lần tới thăm làng ấy, khen ngợi dữ. Thấy bà như vậy, bèn cử bà vào chưn nghị viên tại Hạ nghị viện.

Vậy cho biết ở Thổ-nhĩ-Kỳ người ta trọng cái đức lắm! Bà nghị nầy không đọc diễn văn làm quảng cáo như mấy ông nghị ở ta, mà Khai-mạc-Nhĩ cũng biết tới kia!

Rõ là kiếm cớ mà ly dị

Sự ly dị của trai gái các nước sao mà dễ dàng quá! Một cuộc ly dị nào không phải có gì chính đáng họ cũng «thi hành» được ngay.

Tại Spokane (Huê kỳ) có viên nguyên nghị-viên tên D.H vì vợ y phản đối Tổng thống Rosseveit sao đó, y cũng xin ly dị! Có ngang không! Ra tòa, quan tòa hỏi có có gì khác nữa, thì y nói «bà đàm ăn ở xấu xa, bận đồ lôi thôi, có con chó nào chết cứ đem chôn trong vườn, và còn nói y «nống như người Ba-lan»!

Bố, một chuyện.

Còn tòa án Luân-đôn (Anh) mới đây lại xử một vụ vợ xin ly chồng cũng ngộ:

Chị vợ ra tòa khai rằng chồng chị keo xẻo, chỉ cho chị hút mỗi tuần có bốn điếu thuốc thôi, lại không cho chị thoa son cho đỏ môi, rõ là quái!

Tòa xử buộc chồng chị cho chị từ nay hút thuốc thả cửa đi, thoa son cho đỏ toét loét cái môi cũng không can gì cả.

Một đám cưới lớn nhất... nhưng mà đám cưới của cặp khỉ!

Tại Surah gần thành Calcutta (Ấn-độ) mới đây có cái đám cưới lớn lắm, ai nấy đều chú ý. Cả đôi nghìn người đăng chật ních các con đường để xem chiếc xe của cặp vợ chồng ăn bận rất sang, vàng ngọc đeo đầy cả mình, lại đàng sau có đoàn đưa đám đông và rực rỡ.

Sau khi làm lễ xong, cả mấy trăm người vào dự bữa tiệc sang trọng lắm có.

Nhưng cặp vợ chồng là đồ loài người: cặp khỉ!

Đám cưới nầy do một vị cố đạo (prêtre) ở nhà thờ Nasik bày ra: con khỉ đực là khỉ riêng của ông ấy, còn con khỉ cái là khỉ nuôi tại nhà thờ kia. Sở dĩ có đám cưới nầy, ông nói vì được một cái lệnh thiêng liêng huyền bí truyền cho.

— R. R. —

Vì trái kỷ luật nhà trường

Nhiều học sinh bị đuổi và bị thâu học bổng lại.

HUẾ. — Vì chịp Lao-công Đại-sứ Godart của Chính phủ Pháp phái sang đây, anh chị em các giới ở Huế có tổ chức cuộc tiếp rước, và đưa đơn thỉnh cầu nầy nọ.

Trong lúc ấy anh em thanh niên học sinh các trường công và tư ở đây, có tham dự vào.

Sau khi ông Godart về Pháp, dân chúng Đông-dương đương ngóng đợi ân huệ, mà ở Huế có nhiều cậu học sinh bị lụy: Trường Trung học Khải-định có nghị định đuổi 10 cậu học sinh, 5 cậu bị đuổi hẳn là: Võ-thế-Tịnh 3 A., Nguyễn-Trinh 3 B, Đào-văn-Cung 3 B, Trần-Quỳnh 4 A, Cao-văn-Tường 3e Secon.; 5 cậu bị đuổi trong hạn một tháng là: Lê-khắc-Nhân 4 B., Đỗ-Xuân 4 B., Nguyễn-đình-Hải 2e sec., Lê-hữu-Kiều 2e sec., Đinh Loan-Quyên 2e B.

Bị truất lấy học bổng:

Trường kỹ nghệ Thực-hành, cũng có nghị định đuổi hết 9 cậu, và bị truất lấy học bổng đi 41 cậu (1er année 18 cậu, 2e A. 16 cậu, 3e A. 7 cậu.

Theo lời quan Đốc trường, thì số học sinh bị đuổi và truất học bổng đó, là vì không tuân theo kỷ luật của nhà trường, chứ không dính liếu gì chuyện rước Đại sứ Godart cả v. v. Chúng tôi cũng muốn tin theo lời ấy, song vì sự xảy ra chính sau cuộc tiếp rước đại sứ Godart, nên dư luận, nhứt là phụ huynh học trò qui tội cho cuộc tham dự đón rước kia.

Dầu sao, sự trừng phạt trẻ, đối với lớp trẻ tuổi, cũng hơi nặng quá!

P. V.

Trên bàn giấy của các nhà thương - mãi, cần phải có một cái máy đánh chữ

HERMÈS

thì công việc mới chạy.

HERMÈS 2000 chữ tây	180$
HERMÈS 2000 chữ tây và quốc-ngữ	150$
HERMÈS BABY chữ tây	80$
HERMÈS BABY chữ tây và quốc-ngữ	90$

Hỏi tại: **SOCOA** — 145, Rue Paul Bert **HUẾ**

THUỐC PHÁT MINH XƯA NAY CHƯA TỪNG CÓ

TRỤC TÍCH TIÊU ĐÀM HOÀN. — Số 32 chuyên trị các chứng đau bụng kinh-niên, đau bụng phòng-tích, độc tích đàm tích rất thần hiệu. — Giá mỗi gói: (80 hoàn) 0$40.

KIỆN TỲ TIÊU THỰC HOÀN. — Số 48. Những người đau bao-tử những người già yếu, đau lâu mới mạnh, tỳ vị yếu, no hơi, sinh ruột, ăn uống không tiêu, biết dùng thuốc nầy thì mười bịnh không sai một. — Giá mỗi hộp: 0$30.

TRƯỜNG PHONG TRỊ LẬU HOÀN. — Số 57. Bịnh trĩ (Nội trĩ và Ngoại trĩ) nếu không điều trị gấp sẽ sanh ra hai chứng hiểm nghèo đến tánh mạng là Trường-ung và Mạch-lương, rất khó trị. Nếu biết qui đồng tiền, mua thuốc VÕ-VĂN-VÂN uống thì thấy hiệu nghiệm ngay. — Giá mỗi chai: 1$00.

Còn có trên 50 môn thuốc khác rất hay, đủ các thứ cao, đơn, hườn, tán, bào chế kỹ càng do:

Nhà thuốc **VÕ-VĂN-VÂN** Thủ-dầu-một

Các chi cuộc HUẾ TOURANE QUINHON SAIGON HANOI HAIPHONG

XỔ SỐ ĐÔNG-PHÁP

Cuộc xổ số Đông-Pháp phát-hành lần thứ I, về năm 1937, cả thảy 900.000 vé, mỗi vé 1 đồng, chia làm 3 série: Lào, Cao-man và Trung-kỳ, mỗi série 300.000 vé. Nơi xổ định ở Hanoi theo ngày sau nầy:

7 Mars, 25 Avril, 13 Juin 1937

NHỮNG LOTS:

1 lot	6.000$	6.000$
1 »	4.000.	4.000
10 »	1.000.	10.000
100 »	100.	10.000
600 »	50.	30.000
6.000 »	10.	60.000
6.712 lots		120.000$

Liền sau khi xổ série Trung-kỳ sẽ xổ 5 số lớn:

1 lot	100.000$
1 »	40.000
1 »	20.000
2 »	10.000

Vé nầy đã bán ở các công sở, các nhà đại-lý như trước

Lời ngỏ cùng bạn đọc Sông-Hương

Bước qua đầu tháng Avril vừa rồi, báo SÔNG-HƯƠNG phải tạm đình bản. Ấy là một sự thành thiệt, nên chúng tôi không cần trước được với bạn đọc.

Từ hồi ra đời đến nay, báo SÔNG-HƯƠNG vẫn xuất bản mỗi kỳ 2.000 số. Quảng cáo cần nhiều mà thông được 60 năm nơi chợ đông. Một tờ báo vừa học ở xứ ta như thế hồi nông có thể sống được.

Nhưt một đó là tại sự trả tiền không được công phẳng. Nhất là từ hồm người Việt annam đến nay, tiền thu vào ít quá, không đủ trả nhà in, nên buộc phải đình bản.

Đầu báo có bạn đọc đài hạn được chừng 800 người. Mà hễ riêng về những người mua một năm thì chỉ được 281 trả tiền rồi, còn cho đến 307 người chưa trả tiền, tính ra số tiền thiếu đến non một ngàn đồng bạc.

Lại cũng có đến non hai chục nhà đại lý của thiếu nhiều báo, hoặc tám tháng nay hoặc ba bốn tháng nay không trả đồng nào, những số thiếu ấy phỏng cũng đến ba bốn trăm đồng nữa.

Ở dưới tình thế ấy, chúng tôi không có thể nào duy trì tờ báo được, nếu những người thiếu nợ chúng tôi không trả hết. Vậy bây giờ SÔNG-HƯƠNG có tại bản nữa không, ấy không phải quyền ở chúng tôi, mà quyền ở những người thiếu nợ của chúng tôi.

Đang bài nầy lên, chúng tôi mong các bạn đọc đài hạn của nhà đại lý, ai thiếu báo SÔNG-HƯƠNG bao nhiêu thì lập tức gởi trả.

Sau khi thu được những món nợ ấy, chúng tôi sẽ có thể được thì tục bản, còn không thì sẽ lấy tiền ấy mà trả ra cho những người chúng tôi còn thiếu.

Nay kính

Chủ nhiệm Sông-Hương Bút

PHAN-KHÔI

Báo Kinh-tế tân-văn bị đình bản

Báo «*Kinh-tế tân-văn*» ở Hué, do ông Hồ-Cát được giấy phép ngày 26 1-36, đã nhường lại cho ông Phạm-bá-Nguyên, ra tới số 3, vừa có giấy tòa Khâm đưa đến bảo rằng báo đã quá hạn, không được xuất bản nữa (trước kia ông Hồ-Cát có trình một số báo «*Kinh-tế tân-văn*» tại tòa Khâm, nhưng Chánh phủ không công nhận đó là một số báo hợp lệ).

VIỆC TRONG NƯỚC

(Tiếp theo trang 2)

QUANG - TRỊ

Lời kêu và xin thôi làm việc của lý trưởng

«*Ngày 21 tháng 3 năm Bảo-đại thứ 12.*

Tôi Trần-Kiêm, lý trưởng làng Quật-xá, tổng Mai-lộc, huyện Cam-lộ, có lòng kính trọng đem mấy khổ, mong nhờ quan trên mình xét, cho thôi làm việc.

«Tôi làm việc làng đều gì tuân theo quyền định đoán của viên quan bảo sắc trong làng. Viên cựu phẩm Lê-Dự, việc gì cũng có tự tay xử lý cả, nhưn có tư hiềm với tôi, tháng 11 năm ngoái, rồi người làng làm đơn kiện tại huyện, xử ra không có khoản gì.

«Vụ thuế năm ngoái, làng tôi 404$83 thêm bạc tây phụ 12$80, bạc nhà thương 9$ chi chi 8$, bạc hương thơ 3$60, tất cả là 437$23. Giấy thông báo thêm bạc cứu tế, chưa sao bảo thêm nữa 9$33, nhưng định quan-sắc chỉ nộp 2$96 mà dân thì nộp 2$16, buộc người thâu phải viết biên lai có kể bạc cứu tế, như vậy thật oan. Nguyên thuế mỗi người 2$13 quan-sắc nộp chưa đủ lại thiếu biết mấy mươi nữa. Tôi sợ không dám bẩm mai.

«Hương hiềm Trần-Thiều thâu thuế định được 240$76. Hương mục Phạm-Tỷ thâu thuế điền được 165$44. Viên cựu Dự tính cùng cố biện thiếu 23$. (biện có nhà cách biên lai rõ ràng), rồi quan sắc bảo chú g tôi đi vay bạc tháng, bạc mượn mà nộp cho thanh, rồi làng cố tính. Trong giấy vay hiện có mấy người kiện, như cựu Dự viết khế, cựu Hương Thiều, tổng Soyên đều có ký tên biết thấy. Thế mà họ vu kiện tôi những tội, quan sắc bảo chúng tôi phải ký bồi các khoản bạc thế nầy, oan quá! Bạc nợ vay nộp thuế làng thiếu 23$, bạc phí cứu Dự ăn đi kiện 12$ bạc cứu tế vẫn không có mà phải bồi 9$33. Còn cựu Dự phoét được cả, mà có được hưởng riêng 12$ kể trên. Chúng tôi bị dân trên cố, phải cam lòng chịu; cựu Dự bắt nhốt chúng tôi phải chạy bồi rồi cả chi Trần-Phương chưa kịp, còn thiếu 5$ nợ vay kể trên mà thôi. Thật thế quá! sau lác xử đó, tôi liền xin thôi làm việc, không biết quan huyện người có hiểu không, đến quan huyện mới, tôi cũng đến xin thôi, ngài hứa hẹn cho, trông mong mãi mà không thấy giấy phép.

Ký tên: Trần-Kiêm

* *

Trên là một lá đơn của lý trưởng làng Quật-xá kêu xin thôi làm làng, đăng để độc giả rõ tình cảnh một bậc lý. Dân

QUẢNG - NGÃI

Đính chính

T. D. số 1054 ra ngày 6-5-37 có đăng tin: «*Một cuộc bầu cử lý trưởng rất lạ đời*», có sắp sai vài chỗ, nay đính chính lại:

Trương 3, cột 4, giòng thứ 17 «anh nay có tên, còn tên Nguyễn-Diệm lại bị bỏ tên» (trước sót mấy chữ «còn tên Nguyễn-Diệm lại bị bỏ tên»; giòng thứ 41, xin đọc: «hiệu ký là ai, thì có người viết thay. Lại...» (trước sót chữ «*ai*» làm chữ «*Lại*»..).

Trạm Nghĩa lộc đã thấy làm lại

Trạm Nghĩa-lộc, thuộc làng Đồn-lộc, phủ Sơn-tịnh, đã hư nát đội trạm có tiếng than phiền, nay thấy đương làm lại, làm theo kiểu vá h xông, 2 đầu xông có 2 vây cột, chính giữa 1 vây trống, vách phía trước và bức xông phía bắc đều cất bằng gạch, còn bức xông phía nam và vách phía sau đều làm bằng mảnh tre, rồi trét đất rơm.

Nghe người làm lành lại quan trên 1200$, mà làm cách nầy, thì có không bền chăng?

Ẩn Dương

Lại cái án còn trong hạn quản thúc mà đi làm ăn khác làng

Vì chuyện Nguyễn-Tài quán làng Thọ-lộc, đến làm ruộng ở cuối Ngô thuộc tỉnh Trường-giang (Trà-bồng) mà bị tái bắt về đầu Cầu-thầy giam xét T. D số 1047 và số 1053 ra ngày 24-4 và 4-5-37 đã đăng.

Ngày 5-5-37 tôi đã sơ cấp Sơn tỉnh bắt án Nguyễn-Tài 5 tháng tù, đã giải về tỉnh giam, còn Nguyễn-xuân Phong xét vô cớ nên được tha.

Nhân năm người bộ Tư pháp có lời thông tư, trong nói hạng được tha ở bị quản thúc mà còn cần đi làm ăn, có nơi phải xin phép..

Nay Nguyễn Tài là người chăm lo làm ăn, trước khi đến làm ruộng tại cuối Ngô, y đã do Tộc Tỉnh xin phép mấy lần, có đơn xin, có lý trưởng chứng nhận, thì đã biết là không trái với pháp luật, trong tác đợi mãi chưa được giấy phép, vì cớ ma đói thác đục nên y phải đi làm để kiếm ăn, tình vốn đáng thương mà nay bị tù tội rồi là sự oan khổ. Rất mong nhà nước xét rõ sự làm ăn của y mà dung cho người đó.

P. V.

Hội đồng đấu giá đất công làng và hiểu thị mấy khoản

Ngày 13 tháng 3 ta (23-4-37), quan Công sứ, quan Tuần vũ Quảng ngãi quan phủ Sơn tịnh và các viên chức, tổng lý, hội đồng tại đình làng Trường thọ, để chứng kiến cuộc đấu giá đất công dụng 2 mẫu 14 thước của làng, kết cuộc đấu giá được 93$. Nhân dịp có sức mấy làng lân xã thuộc Tịnh trung, đem số bộ nhơn thế đến hầu xét, xét xong, quan có hiểu mấy khoản:

1) Các kỳ hào hương chức phải giữ trong làng cho có trật tự, đối với dân và chính trị phạm được tha về, biết lo yên lặng làm ăn, thì khuyến bảo họ, đừng nên khiêu khích mà sinh sự bất bình; người nào còn tánh hung hăng thì nên sớm trình quan xét nghị cho được yên ổn.

2) Nông dân làm mùa, bán cho nhà buôn rồi họ thường lợi dụng rưới nước nóng vô cho chảy nhựa ra, rồi trộn lẫn cát vào, làm cho nặng cân, thành thử giá mà Quảng ngãi phải hạ giá thua mà Quảng nam; từ sau các nhà nông nên đem mà gởi cho hội Vệ nông liên đoàn, để họ bán cho, không sợ bị ép uổng gian dối mà để lỗi cho nhà nông như trước.

3) Qui bạc của làng, trừ số chi tiêu ra, còn dư thì đem gởi cho nhà Vệ nông liên qui cho vay lấy lời, đừng để ở tăng mà xa bậy, rất cần hiện.

Hiểu xong, các quan đến thăm trường bọc rồi lên xe cả.

D. A.

BÌNH - ĐỊNH

Vì sao phải sức đi sức lại thế?

Đặng Ngung ở làng Thạch bàn, tổng Thạch bàn, huyện Phù cát, năm Bảo đại thứ 10, làm Hương mục, chống quyền lý trưởng K đa Thường hiệp thâu ngân thuế, lén lấy thuế thâu trốn đi mất, quan phải tìm không đặng, bèn cáo về làng bắt định tự hận không cho dự việc làng.

Vài tháng sau, Đặng Hành là anh em họ với Đặng Ngung làm lý trưởng, mưu với anh hương cũ Đặng Ngung làm hương bộ, không cho các mục hào biết dự biết, rồi đem bằng đến thưa với quan huyện, quan phê cho làm, thấy có bằng quan dân đều sự tịnh chẳng ai giám nói gì.

Vừa rồi có lệnh tri bộ, giao nhân thế bộ lại cho hương bộ, quan lại đó, Đặng Ngung đến nhà xét hạch, y không biết quốc ngữ, quan phê cho thối định sức phó tổng Nguyễn Châu đến làng xét xử người khác. Không rõ phó Châu dụng ý thế nào, làng có nhiều người mà không xét, nói không đủ tư cách, lại thấy trát quan sức về làng, Đặng Ngung là người thuần chất, ít học, tưởng việc làng, cho phục chức hương bộ.

Hãy đi xem:

HỘI CHỢ FAIFO

Ngày 23, 24, 25 và 26 Mai 1937

Có chưng bày và bán những sản-vật của các tỉnh Trung-ương xứ Trung-kỳ:

Tơ lụa và tussors, thuốc lá Cẩm-lệ, cây gỗ và mây, dầu rái, dầu trẩu, dầu phụng, chè tươi và chè khô, bắp, sắn, đỗ trái ép, nước mắm, đồ sành, tượng chàm, đồ đá cẩm thạch.

Nhiều trò chơi

Đua ghe — Đá gà — v. v...

Cuộc du lịch các thắng cảnh tỉnh Quảng-Nam: Cửa-Đại, Thập bát Mỹ sơn và Đồng-dương, Núi Ngũ-hành-sơn, vân vân....

THUỐC OKASA

NGƯỜI GIÀ HÓA TRẺ

Có nhiều người vì bộ bạch yếu đuối thành ra lâm bệnh bị liệt dương, trong mình thấy suy nhược buồn bã, da thịt nhăn nheo co rúm. Nhưng người đó, đàn ông hay đàn bà, có thể chế trong vài tuần lễ lại khoẻ mạnh như trước, lại trẻ ra nữa.

Muốn vậy thì thế nào cũng phải dùng thuốc có chất hormone thật tốt, chế rất kỹ lưỡng theo các cách mới vừa vệ sinh vừa cẩn thận.

Thuốc có hormone, hiệu OKASA, pha thiệt khéo, chế theo cách riêng của ông lương y LAMUREN tìm ra, bao giờ cách chế cách pha cũng coi sóc rất cẩn thận, thật không thuốc hormone nào bằng, vì vậy nên ông thầy thuốc hay khuyên uống thuốc nầy lắm. (OKASA ít chạm khiến nhiều người mà các thuốc khác không chưa nổi). Muốn được ghi biên sách in có vẽ bình nói về thân thể và các thứ bịnh, xin gởi thư hỏi tại "Laboratoires OKASA, 9, Faubourg Saint-Honoré, PARIS, Serv. 19. OKASA "Đực" cho đàn ông, "Vàng" cho đàn bà, bán tại tất cả các hiệu bào chế,

○ Ở Huế: *F. IMBERT, Pharmacie Centrale de l'Indochine.*

Tourane: *Grande Pharmacie Centrale NGUYEN TAO, Rue Jules-Ferry.*

Nha trang: *Pharmacie Tế NGỌC-LIÊN, Rue Coloniale N° 1*

SOÁT TÒA BÁO «LA LUTTE» VÀ NHÀ 2 ÔNG HỘI ĐỒNG LAO ĐỘNG SAIGON

7 giờ tối 7 Mai, quan Biện lý và viên cò Mật thám Saigon, viên Lục sự và nhiều nhân viên khác, đến soát nhà báo «La Lutte» và nhà 2 ông hội đồng lao động Saigon là Tạ-thu-Thâu và Nguyễn-v-Tạo. Lại soát luôn tiệm bán chiếu Liên hiệp ở dưới thang lầu tòa báo «La Lutte». Tại nhà ông Thâu có niêm một cái bì thơ, còn ngoài ra không được gì quan hệ.

Chưa biết nguyên nhân.

THƠ TÍN

Cùng dân làng Phú Lưu thượng Hà-tĩnh

Bản báo đã gởi 2 cái đơn và thư của các ông nhờ Viện Dân-biểu chuyển đạt lên Tòa Khâm và Bộ Tư-Pháp và có nói chuyện với ông Viện trưởng rồi.

Ông Trần đông-Tòng An-Lương Phú-mỹ

Được ngân phiếu rồi, xin cảm ơn.

T. D.

Lạ nhỉ! Công một cái người Đặng Ngung mà trước thì quan sức bắt định, nay lại cho phục định, dân không hiểu ra sao cả.

Khó hiểu

DỊP MAY HIẾM CÓ

CHÈ TÀU MỚI ĐÁ TỚI VIỆT - NAM

CHÈ

NHẤT PHẨM

TAM-TINH (tức là chè Ba-Sao)

NGỮ-PHƯỚC

CÁC THỨ CHÈ NẦY NHỜ CÁNH XANH NƯỚC VÀ HỢP VỆ SANH

Năm nay lại ngon hơn năm ngoái, xin các Ngài mua mau kẻo hết.

KIM - THAI xuất phẩm

BÁ = TƯỚC MÔNG = THẾ = TÔN

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)

PHÁP - QUỐC LỊCH SỬ TIỂU - THUYẾT

Tác - giả: Alexandre Dumas — Số 178 — Dịch - giả: Hoàng-Đạo

— À con!

Ân-đờ-rê-a vẫn ngó ra ngã phía cửa và nói:

— Sau mười mấy năm cách biệt, nay được gặp gỡ, sung sướng biết bao!

— Phải, cách biệt nhau đã lâu lắm.

— Nay chúng ta đã xum hợp!

— Chúng ta đã xum hợp.

— Và sẽ không chia rẽ nữa?

— Phải, ta tưởng từ nay con phải xem nước Pháp như là nước con.

— Thiệt sự là nếu con phải lìa Ba-ri đây thì thất vọng to.

— Còn ta, ta không thể sống ngoài Luật-cờ; vậy nay mai ta sẽ trở về Ý.

— Nhưng trước khi lìa Ba-ri, cha hãy giao cho con các giấy mà chứng rằng con là con của cha.

— Phải, ta đến đây chỉ có chừng ấy đó mà thôi; tìm con mà đưa các giấy mà ấy đã mệt hòng chết, gặp đây còn không đưa để làm gì chớ.

— Vậy các giấy mà ấy cha để đâu?

— Đây nầy.

Ân-đờ-rê-a cầm lấy hòm nước của ông Ca-van-cân-ti và giấy rửa tội của chàng mở ra đọc thật mau, tỏ ra bộ người con có hiếu lắm.

Khi chàng đọc xong, bộ tươi cười, chàng hỏi ông Ca-van-cân-ti, nói bằng tiếng Tốt-can:

— Té ra bên Ý không có tù khổ sai sao?

Ông Ca-van-cân-ti giựt mình, hỏi:

— Anh muốn nói cái gì vậy?

— Ở bên Ý người ta giả mạo các giấy mà như thế nầy dễ dàng quá. Ở đây chỉ giả một cái giấy như giấy hôn ước nầy mà thôi, cũng bị tù ít ra là 5 năm.

Chàng bước lại cặp tay ông Ca-van-cân-ti mà hỏi:

— Tôi hỏi thiệt ông, người ta thuê ông làm cha tôi bao nhiêu bạc?

Ông Ca-van-cân-ti chưa trả lời, chàng đã nói luôn:

— Người ta thuê tôi làm con ông đến những năm chục nghìn phật lăng mỗi năm, vậy không bao giờ tôi không chịu nhận ông làm cha hết.

Ông Ca-van-cân-ti nhìn chung quanh ông bộ sợ hãi.

Ân-đờ-rê-a lại hỏi tiếp:

— Không cần gì hết, chỉ có hai người chúng ta đây mà thôi, vả chẳng ta nói tiếng Ý...

Ông Ca-van-cân-ti, nói:

— Còn tôi, người ta cho tôi năm chục nghìn phật lăng, trả một lần.

— Ông có hay tin chuyện thần tiên không?

— Trước kia, tôi không bao giờ tin, nhưng bây giờ xem như khó mà không tin được.

— Vậy ông đã có chứng cớ sao?

— Có lắm.

Nói đoạn, ông Ca-van-cân-ti rút trong bọc áo ra một nắm vàng đưa cho Ân-đờ-rê-a xem. Ân-đờ-rê-a hỏi:

— Còn tôi, ông cho có thể tin nơi những lời người ta hứa với tôi không?

— Sao lại không?

— Ông bá tước ấy cũng có thể không giữ lời hứa chớ?

— Không, ông ấy đứng đắng lắm; có đến ăn cơm nhà chúa phải mùa...

— Thế nào?

— Nghĩa là tôi phải làm tròn sự một ông cha...

— Còn tôi thì tròn phận sự một người con...

— Vì họ muốn anh làm con tôi...

— Họ là ai?

— Tôi biết đâu, những ai viết thơ cho anh.

— Ông, ông cũng có nhận được một bức thơ chớ?

— Có.

— Của ai?

— Của một ông cố đạo tên là Buy-đô-ni.

— Mà ông chưa hề gặp biết?

— Tôi chưa từng nghe nói đến nữa kia.

— Trong thơ ấy nói những gì?

— Anh không trách tôi chớ?

— Tôi dại gì mà trách ông; mối lợi của chúng ta đi chung với nhau kia mà!

— Vậy thì đây, anh xem.

— Thế rồi ông Ca-van-cân-ti đưa thơ cho Ân-đờ-rê-a.

Ân-đờ-rê-a đọc:

«Ông nghèo nàn Đến độc giả, thế nào ông cũng bị khổ cực. Ông có muốn ít ra được sống độc lập không?

«Nếu muốn thì hãy lập tức lên đường đi Ba-ri, đến nhà bá tước Mông-thế-tôn, đường sân É-li-dê, số 30, mà tìm gặp đứa con trai của ông với bà hầu tước Ô-li-va, bị bắt có khi mới lên năm tuổi.

«Đứa con trai ấy tên là Ân đờ-rê-a Ca-van-cân-ti.

«Người ký tên sau nầy chỉ muốn giúp đỡ ông mà thôi. Đặng cho ông khỏi nghi ngờ nên gởi theo đây cho ông:

«1°) Một cái «bông» hai nghìn bốn trăm liu, đưa đến nhà ông Gô-đi ở Phờ-lô-răng mà nhận bạc;

«2°) Một bức thơ giới thiệu bá tước Mông-thế tôn, và dặn ông ấy đưa thêm cho ông bốn mươi tám nghìn phật lăng nữa.

«Đúng 7 giờ chiều ngày 26 tháng 5, ông phải có mặt tại nhà bá tước Mông-thế-tôn.

«Ký tên: *Cố đạo Buy-đô-ni*»

Ông Ca-van-cân-ti hỏi:

— Sao? Phải! anh muốn nói gì đấy?

— Tôi nói rằng tôi cũng có tiếp được một bức thơ tương tự như thế nầy.

— Anh?

— Phải, tôi.

— Cũng của cố Buy-đô-ni?

— Không.

— Chớ của ai?

— Của một người Anh tên thiệt là Vinh-mo, biệt hiệu là Thầy-thầy Xim-va.

— Anh có gặp mặt.

— Có, chỉ một lần thôi.

— Ở đâu?

— Điều ấy thì tôi không thể nói rõ ra được, nhưng nói cũng vô ích, vì ông có thể đoán biết được rồi.

— Trong thơ ấy nói những gì?...

— Ông hãy đọc đây.

«Anh nghèo nàn. Cảnh tương lai của anh sẽ khổ cực. Anh có muốn có tên tuổi với người thiên hạ, tự do và giàu có không?»

Ân-đờ-rê-a chận ngang:

— Ông đã thấy chữ giống nhau chưa?

«Anh hãy lập tức lìa Ni-mê, đi ra phía cửa Ge-nô, lên chiếc xe ngựa chực sẵn tại đó mà đi theo đường Tuy-rin, Sam-bô-ry, Bông-đô-Bô-voa-danh. Đúng 7 giờ chiều ngày 26 tháng 5 thì phải đến tại nhà bá tước Mông-thế-tôn, đường Sân-É-li-dê, số 30, mà hỏi thăm ông thân anh.

(Còn nữa)

https://tieulun.hopto.org

Tiết hàng không ở Tô - Nga

(Tiếp theo trang 1)

giết chết những con trùng làm bại nghề nông, càng cứu các miền Sam lâm bị thất nổi.

Về sự sanh thì tàu bay chở người bệnh, thầy thuốc, và chở thuốc, năm trên tàu bay đã chở 330 bệnh nhân, 427 thầy thuốc và 1300 kilos thuốc (chở bệnh nhân đến cho thầy thuốc chữa, và chở thầy và thuốc đi chữa bệnh), năm nay số ấy càng tăng lên.

« văn hóa truyền truyền », khởi đầu năm 1933 đã có đôi hàng không giáo dục Cao-nhi-cơ ở chức, có những chiếc tàu bay mà trang ấy có phòng chiếu ảnh, có phòng in phát báo sách, người ta gọi là « thành văn hóa ở giữa không » bay khắp đô thị và hương thôn phân phát sách báo, tới đâu hạ tàu xuống lại mở cuộc diễn thuyết...

Công nghiệp hàng không đã phát đạt, nên công cuộc chế tạo phi cơ, hàng không giáo dục, huấn luyện công nhân rất là nhiệt liệt. Hiện có dựng một cái «tháp hàng không» để công chúng tập luyện, tháp ấy ở các công viên đền có, nội một năm 1935, người tập luyện ở trên tháp hàng không cầm dù nhảy xuống kể có 10 000 người, ở trên tàu bay cầm dù nhảy xuống có 13800 người, trong số ấy có nữ giới chiếm phần nhiều. Xem thế đã thấy nhân dân Nga đối với công nghiệp hàng không, hứng thú nồng hậu là thế nào!

« Nước Nga xung đột » Đức Nga đối lập » như có nhân thế mà bùng ra trận chiến tranh thì đám mây đen trên khoảng không tất làxao xuyến dữ dội mở một kỷ nguyên mới trên lịch sử chiến tranh xưa nay chưa từng có, chờ xem.

KHÁCH QUAN THUẬT

Sách nên đọc

Chẳng những nên đọc lại còn nên rủ bạn cùng đọc những sách về xã hội chủ nghĩa dưới đây:

Biện chứng Duy-vật-luận... 0$20
Xã-hội chủ nghĩa luận.... 0$20
Giai-cấp đấu tranh..... 0$12
Chánh-đảng..... 0$12

Mua sỉ được hoa hồng nhiều. Thơ từ và mandat đề cho

M. PHẠM-VĂN-ĐIỀU,
142 rue D'arras SAIGON.

Mua lẻ trả bằng cò thơ.

Ở Huế do nhà sách Hương-giang đại lý.—Miền Thanh—Nghệ—Tĩnh do nhà sách Thiên-Hương ở Vinh đại lý. — Ở Faifoo do nhà sách Hương-giang nơi ấy đại lý

Lời than phiền của tổng lý phủ Duy-xuyên (Quảng-nam)

Hôm thượng tuần tháng Avril, tôi có bịch quan đài lên phủ có việc. Hầu xong đã quá 10 giờ, cái «lạt mềm buộc chặt» dương trong, làm cho tôi phải tạm trú tại một cái quán gần phủ. Trong một cái chà ngồi tổng lý hơn mà chưa có đến 6, 7 chục ông lý và chánh phó tổng. Tôi liền hỏi chuyện một ông lý quen, đang nâng cốc rượu.

— Anh ơi, hôm nay có sự gì mà các thầy tổng lý đến nhà đông đúc thế?

Anh lý thở dài một cái rồi nói tuôn một đây:

— Khi hồi thấy cả 10 thầy chánh phó tổng và 161 ông xã đều đông đủ cả, tôi vội người ra rất rộn rịp, chắc thầy trưởng có sự cần kíp lắm chăng?

— Phải, tôi trưởng thế.

— Hôm nay anh em chúng tôi đến đây là vì: nguyên tháng 7 năm ngoái, quan có sức làm danh sách của các Ủy-viên đi bầu cử Thương-nghị-viện. Nay quan sức bắt lại thấy có ai thay đổi hay thêm bớt gì không. Việc như thế như quan sức về tổng lý khai rồi phủ lại, chúng tôi cũng đã phiền, mà quan đài đến phủ; Vả chăng, lâu lâu đi phủ một lần, dẫu việc gì mà quan đài, chúng tôi cũng vui lòng đi cả. Nay mỗi tháng ít cũng 7, 8 lần. Mà thầy nghĩ, chúng tôi làm có lương bổng gì khi nào có đôi cần thì bảo chú xe kéo đôi đoạn đường, còn không thì đi «lê cà - chưa». Đôi khi lên rồi, rồi gặp quan có việc đi tỉnh lên vắng, phải chờ đến 2, 3 ngày sau, nếu bỏ về lại khổ, may thì bị quở, bị bạt tai, rồi thì bị vi-cảnh phạt 0$60 hay 1$20!

— Danh sách ấy vẫn là việc quan hệ, vì năm nay đến kỳ bầu cử dân biểu kia.

— Phải, nhưng có chi việc nầy đâu.

Cha nói khổ nữa: mỗi lần có việc gì vào đến phủ, nộp tiền «ba tầng», tiền bộ hay chuyện gì cũng vậy, phải có một chai rượu. Chanbon tịch sĩ...

— Nghe nói có từ thông tư bộ Tư-pháp cấm các nhà môn đăng hộ sĩ đó mà?

— Phải, chúng tôi có thấy từ thông tư ấy trong Quốc-ngữ công-báo, mà thực sự lại khác hẳn. Ở ấp phủ Duy-xuyên mỗi thầy có một anh sĩ:

Thầy Lại có sĩ Hướng
Thầy nhứt có sĩ Năm
Thầy nhì có sĩ Toàn
Thầy ba có sĩ Giáo.

Một cái xe kéo đến; tôi cáo từ các ông xã rồi lên xe về nhà.

Anh «ngựa người» hia kéo cái xác tôi rất nhọc mà còn rẫn quay cổ hỏi tôi:

— Thầy lên phủ có sự gì thế?

— Tôi lên phủ có chút việc.

— Ôi chà! Anh em kéo xe chúng tôi bữa trước bị một ngày «áp em».

— Thế nào?

— Hễ thuê xe nhà, theo lệnh quan, chúng tôi đem tiền vào nộp, không dám chậm trễ, Chẳng được 2, 3 ngày không dám rời, ở nhà, mà quan đi vắng không thấy ra khách. Đến hôm qua đây (7-4-37) chúng tôi vào nộp, quan quở trễ hạn. Chúng tôi lấy lạy mãi, quan đã lòng thương, bảo thâu tiền cho, nhưng phạt chúng tôi đem 10 cái xe vào đem tại nhà một ngày trời!

Câu chuyện trên nghe thế nào, xin thuật lại trế ấy, đăng lên báo chương, nhường quyền phê bình cho độc giả.

Dân quê

Bệnh Quý Thuốc Tiên

Xin các bạn mắc bệnh Lậu, hay Tim-La mà các bạn đã uống đủ các thứ thuốc trong Nam ngoài Bắc mà bệnh vẫn không khỏi và rất hết nọc, thì xin uống ngay thuốc HOÀNG-VĂN-ÍCH, 47, Hàng Xà, BẮC-NINH (Tonkin) thì bệnh nặng, hay nhẹ cốt nặng thế nào cũng phải mau khỏi và rất hết nọc độc, người không mệt, không hại sinh dục. Thuốc Lậu 1$00, Tim-La 2$00, khi mua gửi ít tiền trước, cần Hàn hóa giao ngân. Chớ bắn hiệu không hết chước như mọi người nói như thần, như thánh, vẽ hình vẽ ảnh, người có bệnh tin uống tiền mất bệnh còn, chớ thuốc của bản hiệu hễ dùng thì thế nào cũng mau khỏi và rất hết mọi nọc độc, hễ có bệnh xin cứ tin dùng qua thấy rõ thuốc bản hiệu như thế nào.

Có bán LÊ NAM HƯNG Phan-thiết QUANG-LỢI Chợ-Gềm Phú-Mỹ

Máy hát DOUGLAS - VICTROLA

Đĩa hát VICTOR, là những hiệu danh tiếng nhất

Có trên 25 kiểu máy cực tốt tân, giá thực hạ.

Có đủ hiệu đĩa hát Nam, Trung, Bắc, Tây, Tàu, Nhật-bản, Lào, Cao-miên, quí-ngài mua máy hát, hoặc đĩa hát, gởi Contre-Remboursement, khỏi chịu cước phí.

LE-VAN-TAI
Agent exclusif des Disques et Phonos
82, Rue Georges Guynemer
SAIGON

Thi-văn với thời-đại

THUỐC LẬU Á-CHÂU

CÔNG HIỆU LẠ LÙNG!!

Thuốc này của vị Tân-y-Học mới phát minh ra rất là hiệu nghiệm, uống vào đến đâu thì bệnh lui đến đấy, người nhẹ uống độ 3 ve, người nặng uống độ 6 ve là tiệc nọc lành mạnh. Chất thuốc rất lành, không hại sinh dục. Đàn bà có thai cũng dùng được. 1 — Thuốc trị chứng lậu mới phát, tiểu tiện tức buốt, rất đau và ra mủ.

2 — Thuốc trị chứng lậu lâu, ngày chưa được tiệt nọc, đi tiểu như thường, lúc trắng, lúc vàng, hoặc đùng đục như nước vo gạo, lần vần như màng dện, như rai gà v. v. giá một ve 1$00, nữa tá giá 5$00.

Bán tại:

Á-CHÂU DƯỢC-PHÒNG
N° 127 phố Hàng-Bông
(Cửa quyền) HANOI

PHÓNG-SỰ

Tôi làm ét Ô-tô

của Thanh - Sơn

(Tiếp theo số 1054)

Sau khi bước lên xe rồi

Khách vừa ngồi chỏ. Xe chưa mở máy. Ông Lý hay cụ Chánh thì hơi rượu sẵng sặc, dựa vào xe mà ngáy như sấm. Bà Bát hay bà Cửu thì hết ngồi lại đứng, hết đứng lại nhìn ra, sốt ruột nhỏ con. Bát Xã bát Tuần thì bồn quá, phải ngồi ngáp cho có việc. Bọn vẫn chờ. Bao nhiêu tài, ít lác nẩy rồi rít lên, bây giờ thì đi đâu. Có muốn xuống đi tiểu tiện, hay mua miếng trầu, hay ăn bát bún cũng không được, vì một chú ét đã ngồi ngang ở cửa xe để canh hành khách của xe mình khỏi sổng sang xe khác mất! Chờ mãi, vẫn chờ mãi, mà xe chưa chạy cho. Nếu khách có hỏi thì chú ét bảo:

— Còn sớm chán, xe sắp chạy rồi.

Khách buồn, dơ tay lên đếm: một, hai, ba.. sáu, bảy. ở khách mới có bảy người.

Một người khác ra vẻ thông thạo hơn:

— Mới được bảy người thì họ còn đem mình lâu.

Cậu ét trả lời lập tức:

— Bảy thì bảy, đến giờ cũng cứ chạy. Các ông chớ đi đâu mà lỡ đó. Xe chạy ngay bây giờ.

Thì khách vẫn chờ. Ngồi đã chân cẳng mà cái «ngay bây giờ» vẫn chưa tới cho.

Trong mấy giờ khách ngồi chờ như thế, thì bọn ét cứ lục tục khuân về không biết bao nhiêu là ông Lý, ông Hương, bà Cửu, bác Xã...

Xe chỉ có phép chở 28 người, mà khách đã đến 32 ấy là chưa kể mấy thằng ét.

Bấy giờ xe mới chạy. Xe sẽ vòng về phía Ngã-tư. Một ông phú lít dơ cái cặc bò lên như để dọa mấy vị hành khách có tính cả sự. Bác tài đã nhanh mắt trông thấy, bác liền dơ một tay lên chào theo lối nhà binh. Thế là vô sự. Ngồi trong xe, khách tính ý một chút thì đã nhận thấy rằng chưa có một thằng ét nào trong xe. Ết đi đâu cả? Ấy, vì khách đông họ phải đi bằng xe tay. Ra khỏi thành phố, qua khỏi sở Cầm, xe sẽ dừng lại mà chờ họ.

Thôi, từ đó mà đi, miễn là gặp khách dọc đường, họ cứ nhét lên xe cho thật đầy. Bấy giờ thì ông Lý sẽ ngồi trên bập đài bác xã, cụ Chánh sẽ sát mình với bà Cửu... Khách nghe chừng khó thở, không cựa quậy được, có phàn nàn xe chật, thì bác tài hay chú ét nào đó sẽ trả lời lại một cách rất nhã nhặn: muốn rảnh thì xuống mà đi bộ!

— Mồ tiên ra các ông, các bà ơi. Sao lại hai hào rưỡi?

— Tôi về Đô-lương mà, không hai hào rưỡi thì mấy?

Bác «ông-tờ-lơ» sẽ nhẹo đôi lông mày lại:

— Về Đô-lương ba hào, không kém một xu.

— Tôi mà-cả với ét rồi, mà lụ.

— Mà-cả với ét chứ có mà-cả với tôi. Đưa năm xu nữa đây.

— Tôi hết cả tiền rồi. Muốn năm xu nữa về Đô-lương sẽ lấy.

— Nói thật hay nói chơi thế, hử con mụ kia? Tiền sư mẹ nó, đi xe có 5 đồng xu mà cũng kỳ kèo.

Ấy, chính cái mụ mà lúc lên xe họ đã tôn tôn làm bà Cửu hay bà bát đấy. Lúc chưa lên xe thì còn là cụ, là ông, là bà, là bác; nhưng lúc lấy tiền thì chỉ biết có hào với xu thôi. Cho nên lúc khách có lỡ thiếu năm, ba xu xe thì chúng có thể chỉ tay vào mặt mà mắng rằng: « Thà mà cũng vác mặt đi xe! », hay chúng tặng cho những câu trong có nhiều chữ « tiên sư » và « đĩ mẹ ». Hơn nữa, chỉ vì thiếu có năm ba xu, mà chúng có thể mở cửa xe rồi đẩy cái mụ mà chúng gọi là bà Cửu hay bà bát xuống dọc đường; vì thiếu có năm ba xu mà chúng cứ công nhiên bạt tai vào mặt cái anh cu li ở đền điện vẽ, hoặc cái anh ở tà vừa ra mà chúng đã gọi là bác tuần hay bác xã; chỉ vì thiếu có năm ba xu mà chúng có thể xiết cái dù hay đôi giày hạ của cái người mà chúng đã tôn là cụ Chánh hay ông Hương lúc mới bước lên xe. Thì có phải họ muốn chịu nhục như thế. Lúc ét mời, họ vẫn mà-cả, vẫn hỏi giá hẳn hỏi, nhưng mặt: kệ, nay chỉ biết là thiếu tiền xe, không trả là quỵt, không trả thì phải thế đồ, không trả thì bỏ lại dọc đường, và cái lý « mà-cả với ét chớ có mà-cả với tôi » của anh « ông-tờ-lơ » những lúc như thế nghe ra càng cùng lắm.

Chỉ vì cái lắm và cái lỏ cả, chứ trước những cái mâm có đinh có thiếp ấy, người ta tiếc gì một vài xu năm bảy xu, mà không «thí» đi cho rồi; người ta không kể gì một vài xu, năm bảy xu, nếu họ biết xin một cách khôn khéo, nếu họ biết đối đãi với hành khách cho có vẻ tử tế như lúc chưa bước chân lên xe, và thứ nhất là họ làm thế nào cho khách ngồi trên xe khỏi phải hấp bằng lo sợ về cái việc xe nhào... xuống hố.

Những nỗi dọc đường

Xe vẫn cứ chạy. Bọn ét chúng tôi nhặt được khách dọc đường vẫn cứ nhét lên xe. Khách khi đã lên xe rồi, đã trả tiền rồi, thì bọn ét chúng tôi muốn làm gì cũng được.

Chúng tôi bảo khách ngồi cho sát nhau, mà khách kêu rằng chật thì chúng tôi có quyền đẩy khách vào như những ông phú lít dẹp người trong một đám hội, hay là chúng tôi cứ trừng con mắt lên mà ngó vào mặt khách, hoặc là văng những lời ghê tởm ra mà thị oai. Nếu có ông khách nào cũng cùng với chúng tôi nghĩa là cũng muốn thị oai với chúng tôi, thì chúng tôi đã có năm, có ba, bọn quần ngay cái miệng lại rồi làm rộn lên, hoặc là thụi những quả đấm vào ngực mình cho nó kêu thình thình, thế là dầu khách có gan Tào-Tháo cũng phải... nín rồi thì im.

Trong thành phố thì chúng tôi xem mấy ông phú lít như thần, mà khỏi thành phố rồi thì hành khách lại xem chúng tôi như thần. Những lúc chúng tôi có cuộc khẩu chiến với một ông khách nào, thì lạ thay có nhiều ông khách khác như sợ chúng tôi có đánh nhau thật thì sẽ bị vạ lây, hay là phải làm chứng, chẳng kể phải trái gì — mà đời nào chúng tôi lại phải! — hòa giải hai bên không được, rồi cũng hùa bè với chúng tôi mà cải họ, thì bên địch chịu nước non chớ giaiđe.

(Còn nữa)

CÓ MỘT, KHÔNG HAI

tôi người có tới 30 người bị bệnh PHÒNG-TÍCH, lần lần bị bệnh mà không hiểu bệnh gì, đọc bị dưới nầy sẽ rõ:

Cơm no, rượu say, vội hơn tính đọc hoặc đi no đi ngồi hay đi tắm nguy, nên thọ bệnh, gọi là bệnh PHÒNG-TÍCH, không phải đau đọ-dẩy, không phải đau bụng kinh-niên.

Khi thọ bệnh: Thấy: đầy hơi, tức ngực, chán cơm, không biết đói, ăn chậm tiêu, bụng sổ tinh bình, khi ăn uống xong rồi thì hay ợ (ợ hơi hoặc ợ chua) hết tức bụng khó chịu, khi đau bụng, khi đau lưng, đau rên trên cổ, người thường ngáy ngủ, buồn bã thân tay, bị lâu năm sẽ mất vàng, đi bụng đắp. Chỉ một cái lần:

PHÒNG-TÍCH
TRẦN-BƯỚU
« CON CHIM »

hãy đi chậm hoặc khất ngay, không bỏ công phí tự gì, đến bà có thai cũng uống được.

Mỗi liều một bịch uống giá: 0p.30
Mỗi tiêu hai bịch uống giá: 0p.60

VŨ-ĐÌNH-TÂN
Ấn-tử Kim-tiền 1936
178 bis, Lachtray — HAIPHONG

Đại-lý các tỉnh Trung-kỳ:

HUẾ: Vinh-Trường, 48, phố Gia-Long;
TOURANE: Nguyễn-hữu-Vinh số Quảng-Cự;
NHATRANG: Kim-Anh, Librairie;
PHANTHIẾT: Lê-Nam-Hưng, Commerçant;
QUINHON: Đồng-Lợi, Annam Khẩu-Định;
QUANGNGAI: Cát-Thăng & Đồng-Vĩ;
SOCTRANG: Hy.-văn-Hạnh, Metre à Coteau;
VINH: Hồ-thị-Lan Maison Ninh-Huy;
VIENTIANE: Hoàng Phan-thị-Lộc, rue Tiaffoin
THAKHEK: Bảo-Tiến Maison Nhật-Nhật-Tân;
LUANGPHABANG: Trần-văn-Chế, Entrepreneur

Các tỉnh khắp Trung-Nam-Bắc có đại-lý.

NHÂN-TẠO-HUYẾT — CỐ-TINH BỔ-THẬN

BỔ-HUYẾT—SÁT-TRÙNG — THẬN-HƯ — DI-TINH

Bổ-dương thận-thể — Lọc sạch máu bẩn — Làm cho khí-huyết sung-túc — Công-dụng đặc-biệt là cắt được vi-trùng LẬU và GIANG-MAI, và các chứng sưng, lở, ghẻ — Giết sạch giun rỉ ít ăn, mạnh mạo — Đàn bà có mang dùng an-thai — Ở xa dùng chẳng đã đa, mau trở lại tươi đẹp.

CHÚ

CHUYÊN-TRỊ Đinh-tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh — Khí sơ phát: đau lưng, mỏi vai, mỏi hoa, tai ù, đầu bâng, cổ lạng rên, mồi khô — Đầm nhiều ít ngủ, hay theo thèm ngủ ngày liên miên, chiêm-bao mộng-mị nên nên.... Đã nặng nhẹ, đã dùng đến thuốc nầy là được khỏi hẳn.

Mỗi chai 1$50 — Nửa tá 7$50 — Mỗi ve 1$00 — Nửa tá 5$00

Hai thứ thuốc nầy, nhà tiếng khắp Đông-Pháp, người những bệnh thọ mình-ta đã đăng trước, nay xin dịch bản phân chất, đoạn quan năm ANTONINI ban khen thuốc NHÂN-TẠO-HUYẾT mau khỏi ngài đã thí-nghiệm và phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE — HANOI như sau:

« . . . . Thuốc nầy Ký toàn tinh chất của mười một thứ cây quí, « trong đó có vị NHÂN-SÂM, chế theo phương-pháp bào-chế Thái-tây, hợp dụng cho người Annam có thể bồi khí huyết, tăng sức « khỏe, làm cho hồng huyết cầu (globules rouges du sang) tươi tốt trong sạch, và cắt trừ được vi trùng lậu, giang-mai ».

Trích định đoạn ngài chứng nhận thuốc CỐ-TINH BỔ-THẬN « . . . . Thuốc nầy không có chất độc, tinh chất toàn nguyên liệu « rất quí như SÂM một ông v. v... trị chứng đau thận di-tinh ».

NGỦ-TINH DƯỢC-PHÒNG
N° 114 — Hàng-Bông — HANOI

Mùa rét, nên đề phòng bệnh ho và nên gìn giữ cái phổi

BỔ PHẾ THÁNH DƯỢC ĐẠI - QUANG

Trừ hết thảy các chứng bệnh ho, chẳng luận ho khan, ho ráo, ho có đờm, mới ho hay đã lâu, ho nặng hay nhẹ, uống thuốc nầy trong giây lát kiến hiệu, nhứt là phổi bị lạnh hay phổi ráo làm ho, dùng càng hay lắm.

Chai to giá 0$80 — Chai nhỏ giá 0$40

ĐẠI - QUANG - DƯỢC - PHÒNG

29 PHỐ HÀNG NGANG HANOI — Giây nói 805

Có Đại-lý khắp các tỉnh, các phủ huyện, các chợ, khắp trong xứ Đông-dương — Tiểu thuyết « Sư đầu quái hiệp » đã ra số 5, xin nhớ đón xem.

Imprimerie TIẾNG-DÂN — HUẾ

Gérant: HUỲNH-THÚC-KHÁNG